Відокремлений структурний підрозділ “Кіцманський фаховий коледж Закладу вищої освіти “Подільський державний університет”	Силабус навчальної дисципліни **«Етології і благополуччя тварин»** Галузь знань: 21 Ветеринарія Спеціальність: 211 Ветеринарна медицина Освітньо-професійна програма: «Ветеринарна медицина»
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Статус дисципліни	Обов’язкова навчальна дисципліна
Форма навчання	Очна (денна)
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС/ загальна кількість годин	3 кредитів/ 90 годин
Мова викладання	Українська
Анотація дисципліни	Дисципліна «Етологія і благополуччя тварин» є фахова діяльність лікаря ветеринарної медицини, відкриті і закриті зооекосистеми, взаємозв’язки між живими організмами, їх групами, живою і неживою компонентами екосистем, а також поведінку тварин, їх життєві прояви, вплив на них нервової системи, спадкових факторів, умов утримання, годівлі, експлуатації, змін навколишнього середовища, антропогенного чинника.Дисципліна формує у студентів логічне мислення, сприяє розумінню фізіологічних проявів тварин та впливу на них технологій вирощування та виробництва продукції.
Що буде вивчатися (предмет навчання)	Предметом вивчення навчальної дисципліни “Етологія і благополуччя тварин” є: форми індивідуальної, репродуктивної та соціальної поведінки тварин; особливості фізіологічних процесів, які пов’язані з поведінкою; особливості онтогенезу поведінки та вплив спадковості на її форми; прикладні аспекти етології; особливості утворення рефлексів та формування поведінкових реакцій тварин;- різні форми та механізми навчання; особливості поведінки сільськогосподарських тварин з різними типами вищої нервової діяльності під впливом умов довкілля.
Чому це цікаво/ потрібно вивчати (мета)	Мета дисципліни «Етологія і благополуччя тварин» полягає у формуванні спеціальних знань та практичних навичок на основі одержаних знань щодо вивчення поведінки тварин, їх життєвих проявів, впливу на них нервової системи, спадкових факторів, умов утримання, годівлі, експлуатації, змін навколишнього середовища, антропогенного чинника.
Чому можна навчитися (результати навчання)	Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології Використовувати дані анамнезу, епізоотичної ситуації, результати клінічних, лабораторних, інструментальних та інших Дотримуватися основних понять з біобезпеки, біоетики, добробуту тварин. Брати участь у розробленні карантинних та оздоровчих заходів, застосовувати методи терапії тварин і профілактики хвороб різної

	етіології. Дотримуватися принципів роботи та правил експлуатації обладнання, приладів, інструментів, що застосовуються у ветеринарній медицині. Застосовувати основи технології виробництва і переробки продукції тваринного походження, методами і методиками оцінювання безпечності та якості продукції тваринного походження, харчових продуктів, кормів і води. Дотримуватись правил безпеки життєдіяльності й охорони праці за фахової діяльності. Планувати професійну діяльність та оформлювати звітну, облікову і довідкову документацію. Економічно обґрунтовувати і впроваджувати у виробництво новітні досягнення ветеринарної науки і передового досвіду, сучасне обладнання і матеріали, проводити розрахунки економічних збитків і ефективності ветеринарних заходів.
Як можна користуватися набутими знаннями і уміннями (компетентності)	Особливості поведінки тварин залежно від умов їх утримання, годівлі та експлуатації, а також життєві прояви різних видів тварин, статевовікових та технологічних груп тварин, їх адаптацію, акліматизацію, соціальну поведінку в стаді залежно від технології виробництва продукції тваринництва; оволодіння сучасними знаннями про поведінку тварин та її управлінням при виборі технології виробництва продукції тваринництва. Здатність використовувати знання поведінкових реакцій тварин на практиці з метою раціонального використання генетичних ресурсів сільськогосподарських тварин, виробництва якісної та екологічно безпечної продукції; використовувати знання з етології та зоопсихології тварин як основу для вирішення наступних можливих шляхів використання та утримання тварин; аналізувати дію і залежність тварин від адаптивних та соціальних поведінкових реакцій; оцінювати типи вищої нервової діяльності тварин, формувати належну їх поведінку; розрізняти причини патологічних поведінкових реакцій за допомогою новітніх методологій, коригувати небажану поведінку сільськогосподарських тварин.
Навчальна логістика	**Розділ 1.** **Тема 1 .**Вступ. Форми поведінки **Тема 2.** Сенсорні системи та нервові механізми поведінки тварин **Тема 3.** Процеси навчання тварин. **Розділ 2.** **Тема 4.** Етологія дійних корів **Тема 5.** Етологія телят **Тема 6.** Етологія свиней **Тема 7.**Етологія птиці. **Тема 8.**Етологія коней і овець **Тема 9.**Етологія тварин - компаньйонів (собак і кішок) **Розділ 3.** **Тема 10.** Історичні передумови виникнення проблеми добробуту тварин **Тема 11.** Поняття про добробут та його наукове обґрунтування **Тема 12.** Оцінка рівня добробуту **Тема 13.** Добробут окремих видів тварин **Тема 14.** Законодавство про добробут тварин
Пререквізити	“Акушерство, гінекологія і штучне осіменіння тварин”, “Внутрішні незаразні хвороби тварин”, “Тваринництво, зоогігієна таі

	ветеринарна санітарія", "Епізоотологія з мікробіологією", "Годівля тварин", "Хірургія ветеринарної медицини".
Постреквізити	Предмет «Етологія і благополуччя тварин» дає можливість в подальшому опанувати цю ж науку у вищих навчальних закладах
Рекомендована література	**Основна** 1. Акимушкин И.И. Проблемы этологии. – М.: Мол. гвардия, 1985. 2. Бертон Р. Чувства животных. – М.: Мир, 1972. 3. Калабухов Н.И. Спячка животных. – М.; Советская наука, 1946. 4. Мак-Фарленд Д. Поведение животных: Психобиология, этология и эволюция: Пер. с англ. – М.: Мир, 1988. 5. Панов Е.Н. Этология – ее истоки, становление и место в исследовании поведения. – М., 1975. 6. Поведение животных. – Смоленск: Русич, 1998. 7. Баскин Л.М. Поведение копытных животных.- М.:-1978. 8. Голиков А.Н. Адаптация с.-х. животных. – М.: Агропромиздат, 1986. 9. Данилова Н.Н. Психофизиология. – Ростов-на- Дону: Феникс,2000. 10. Ипполитова Т.В. Этология животных. – М.: МГАВМиБ им. К.С. Скрябина,1999,32с. 11. Ковальчик М., Ковальчик К. Адаптации и стресс при содержании и разведении сельскохозяйственных животных. – М.: Колос, 1978. 12. Мак-Фарленд Д. Поведение животных: Психобиология, этология и эволюция/Пер. с англ. (Руководство по поведению животных для этологов, физиологов, студентов). – М.: Мир, 1985,520 с. 13. Орлов А.Ф. Этология домашних и диких животных: Лекция. – М.: ВСХИЗО, 1990. 14. Панов Е.Н. Этология, ее истоки, становление и место в исследованиях поведения. – М.: МГУ, 1975. 15. Савельев С.В. Введение в зоопсихологию. – М., 1998. 16. Слоним А.Д. Экологическая физиология животных. – М.: Высшая школа, 1971. 17. Судаков К.В. Системные механизмы поведения. – М.: Медицина, 1990. 18. Чайченко Г.М. Поведінка і психікатварин: Навчальний посібник. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», -2000. – 200 с. **Додаткова** 1. Галактионов В.Г. Иммунология. –М.: Изд. МГУ, 1998. 2. Данилова Н.Н. Физиология высшей нервной деятельности. – Ростов-на Дону: Феникс,1999. 3. Ерсков Э.Р Протеиновое питание жвачных животных. – М.: Агропромиздат,1995. 4. Ипполитова Т.В. Типы высшей нервной деятельности, их связь с реактивностью и продуктивностью с.-х. животных: Лекция. – М.: МГАВМибим.. К.И. Скрябина, 1999,28 с. 5. Кокорина Э.П. Условные рефлексы и продуктивность животных. –М.: Агропромиздат, 1986. 6. Костина Т.Е. Физиологические особенности функциональных систем у овец: Учеб. пособ. . – Казань: Казанский вет. ин-т., 1980. 7. Костина Т.Е. Физиологические особенности функциональных

<table>
<tr><td></td><td>систем у свиней: Учеб. пособ. –Казань: Казанский вет. ин-т., 1982.
8. Крушинский Л.В. Биологические основы рассудочной деятельности. – М.: МГУ, 1997.</td></tr>
<tr><td>Інформаційні ресурси</td><td>http://vet.gov.ua/taxonomy/term/28
http://vet.in.ua/
http://www.consumer.gov.ua/</td></tr>
<tr><td>Формат та обсяг курсу</td><td><table>
<tr><th>Вид занять</th><th>Кількість годин</th></tr>
<tr><td>Лекції</td><td>20</td></tr>
<tr><td>Семінарські</td><td>-</td></tr>
<tr><td>Лабораторні</td><td>-</td></tr>
<tr><td>Практичні</td><td>12</td></tr>
<tr><td>Самостійнаробота</td><td>58</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Розподіл балів, форма контролю</td><td><table>
<tr><th>Форми контролю</th><th>Максимальна кількість балів</th></tr>
<tr><td>Залік</td><td>5</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Шкала оцінювання, національна та ЄКТС</td><td><table>
<tr><th>Оцінка ЄКТС</th><th>Оцінка за національною шкалою</th></tr>
<tr><td>A</td><td>Відмінно</td></tr>
<tr><td>B</td><td>Добре</td></tr>
<tr><td>C</td><td></td></tr>
<tr><td>D</td><td>Задовільно</td></tr>
<tr><td>E</td><td></td></tr>
<tr><td>FX</td><td>Незадовільно</td></tr>
<tr><td>F</td><td></td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Викладач</td><td>КОСМЕНКО Тетяна Олександрівна
Посада викладач
Категорія спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії
Педагогічне звання
Науковий ступінь
E-mail:tanapivtoran@gmail.com
Вебсайт</td></tr>
</table>